

Rördrommen *Botaurus stellaris* i Sverige 1969

Lars Broberg

Rördrommen *Botaurus stellaris* utvaldes jämte brun kärrhök *Circus aeruginosus* och rosenfink *Carpodacus erythrinus* till riksinventeringsart 1969. För rördrommens del avsågs att få ett begrepp om artens nuvarande status i Sverige genom en räkning av antalet tutande hanar.

Datainsamling

För att sprida kännedom om inventeringen publicerades under 1969 två upprop i Vår Fågelvärld (VF 28: 84-85, 174). Upprop infördes även i Fauna och Flora, Sveriges Natur, Fältbiologen, Svensk Jakt, Fåglar i Sörmland, Meddelanden från Skånes Ornitologiska Förening samt i kontaktorgan inom Stockholms Ornitologiska Förening, Föreningen Kvismare fågelstation, Föreningen Södermanlands Ornitologer och Nyköpings biologiska förening. Genom Sveriges Radio utsändes upprop i "Naturen och vi" 8 juni 1969 (Nils Dahlbeck) samt i "Naturvaktarna" 16 juni 1969 (Torgny Östgren). Notiser var också införda i dagspressen varför uppropet torde ha fått god spridning även bland icke ornitologer. Omkring 500 stencilerade upprop, gemensamma för rördrom och brun kärrhök, distribuerades dessutom under våren till fågelstationerna, VF:s rapportkommittéer, SOF:s lokalombud och lokalföreningar, andra ornitologiska och biologiska föreningar samt enskilda personer.

I uppropet angavs att uppgifter önskades om alla rördromhanar, som hördes i landet under april-juli. I första hand skulle räkning ske under tiden 1 maj-10 juni då hanarna är som mest stationära. Rapportörerna uppmanades också om möjligt ange om fåglarna hördes under längre tid (en månad eller mer) eller endast tillfälligt, detta för att vid bestämning av totalantalet kunna avgöra vilka fåglar som var stationära respektive ingick i det flytande beståndet och eventuellt kunde ha blivit räknade på flera lokaler.

Som sista rapportdag angavs 15 augusti 1969 men även senare inkomna rapporter samt under 1970 publicerade uppgifter har medtagits i denna sammanställning.

Resultat

Uppslutningen kring riksinventeringen har varit glädjande stor bland SOF:s medlemmar. Tidigare kända lokaler är väl representerade i det insända materialet. Några anmärkningsvärda luckor, som kunde tänkas bero på utebliven rapportering har inte uppstått. Målsättningen att erhålla en god uppfattning om den absoluta beståndsstorleken kan anses ha uppnåtts.

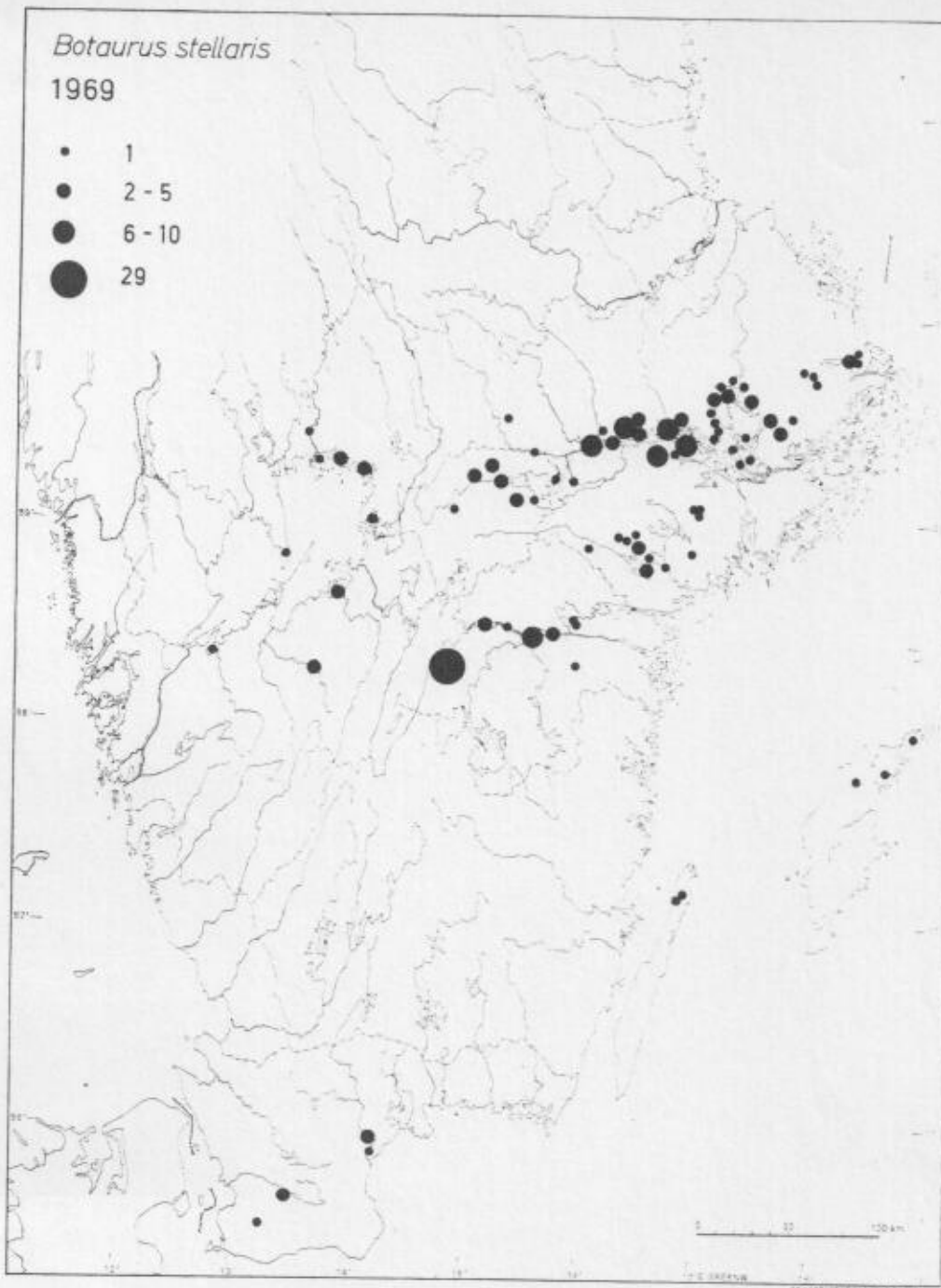
Inberäknat publicerade uppgifter och svar på muntliga förfrågningar bygger inventeringsresultatet på positiva eller negativa uppgifter från över 120 personer. Antalet brevfrösendelser uppgick till 79 av vilka flera innehåller regionala sammanställningar från lokala klubbar eller rapportkommittéer.

Totalt har rördrommar avlyssnats på 189 lokaler fördelade på 44 sjöar inom tio landskap i södra och mellersta Sverige. Den rapporterade förekomsten av rördrom i Sverige 1969 framgår av kartan, figur 1, där samtliga fyndlokaler är inprickade. På flera av dessa lokaler har rördrom uppträtt tillfälligt. Sedan uppenbara dubbelräkningar av kringströvande fåglar utgallrats har antalet hörda hanar i Sverige 1969 bedömts till 150.

Fyndens fördelning

Huvudparten av rördrommarna, över 90 procent, återfinns inom ett bälte genom Mellansverige från Väneren till Östergötland och Mälardalskapen. Endast några få påträffades i Skåne, på Öland och Gotland. Samtliga har suttit i slättsjövassar, inga i skärgårdsvikar.

Utbredningen överensstämmer helt med uppgifterna i den nya upplagan av Förteckning över Sveriges fåglar där arten anges som regelbunden under häckningstid i Skåne, på Gotland, i Västergötland, Östergötland, södra Värmland, Närke, Västmanland, Sörmland och Uppland. Inom stora områden av Götaland, som är fattiga på lämpliga biotoper, uppträder rördrom sällsynt. Negativa rapporter har för 1969 erhållits från Blekinge, Småland, Halland, Bohuslän och Dalsland. Endast de två rappor-

Figur 1. Karta visande lokaler för rapporterade rördrommar *Botaurus stellaris* i Sverige 1969.
Map showing the distribution of the bitterns reported in 1969.

terna från
ärligen be
fördelning
Gränser
har 1969 i
vånande r
i Mälaren.
i Roslager
drom täm
ren på 60
exemplar

Näs 1968)
som i and
Bland å
väntat tal
kern (29 ö
från Tåket
och är der
enligt Elde
siffran var
omfattade
lertid 1970
felände ytc

Sannolik
detta antal
fallande li
(28 ö 1970
rona för
anmärkning
enda sjö so
än tredubbl
rapporterar
1952 och s
(i brev) för
1954. And
kvar på un

Mälaren

Om man
framstätt se
de stora fj
för att gar
förde förfä
tering av b
het att test
Från mitter
och avlyssn
runt Mälär
besöktes va
trädesvis ut
råden kund
de noggran

terna från Öland faller inom kategorin "icke årligen besökta landskap". Den landskapsvisa fördelningen framgår av tabell 1.

Gränsen norrut är mycket skarp. Inga fynd har 1969 gjorts norr om Uppsala, vilket är förvånande med tanke på den stora förekomsten i Mälaren. Årets nordligaste lokal var Ösmaren i Roslagen på 59° 52' N men tidigare har rördrom tämligen regelbundet uppträtt i Tämna- ren på 60° 10' N. Senast 1968 hördes där ett exemplar en kortare tid i maj (Gustavsson & Näs 1968) men arten saknades helt 1969 liksom i andra sjöar i norra Uppland.

Bland årets 44 rördromsjöar var arten som väntat talrikast i Mälaren (60 ♂) följd av Tåkern (29 ♂). Siffran för Tåkern, som erhållits från Tåkerns Fältstation, var sensationellt hög och är den högsta som noterats för denna sjö enligt Elderud (1969). Trots detta uppger han siffran vara i underkant då inventeringen inte omfattade hela sjön. Fältstationen har emellertid 1970 upprepat räkningen och täckt de felande ytorna, som nu gav fem exemplar.

Sannolikt kan summan för 1969 höjas med detta antal då resultaten i övrigt visade påfallande likheter beträffande antal och revir (28 ♂ 1970 enligt Persson 1970). De höga siffrorna för Tåkern under senare år är speciellt anmärkningsvärda som Tåkern därmed är den enda sjö som sedan början av 1950-talet mer än tredubblat sitt rördrombestånd. Essen (1952) rapporterar t.ex. sju hörda hanar den 10 maj 1952 och samma antal anger Lennart Werner (i brev) för 1953 och Bertil Wallin (i brev) för 1954. Andra sjöar, däribland Mälaren, står kvar på ungefär oförändrad nivå.

Mälaren

Om man ser till antalet har Mälaren länge framstått som landets rördrom-rikaste sjö. Men de stora fjärdssystemen är svårinventerade och för att garantera ett rättvisande resultat utförde författaren under 1969 en egen inventering av hela sjön. Samtidigt gavs en möjlighet att testa effektiviteten av rapporteringen. Från mitten av maj till början av juni besöktes och avlyssnades de flesta lämpliga vassvikarna runt Mälaren per bil eller båt. Om möjligt besöktes varje lokal mer än en gång och företrädesvis utnyttjades lugna nätter då stora områden kunde kontrolleras med tillfredsställande noggrannhet. Varje sådan natt kunde

Tabell 1. Översikt över rapporteringen av hörda rördromhanar *Botaurus stellaris* april-juli 1969. För Srm, Vstm och Upl anges inom parentes andelen för Mälaren.

Result of the bittern inquiry in 1969. Numbers in parentheses refer to lake Mälaren.

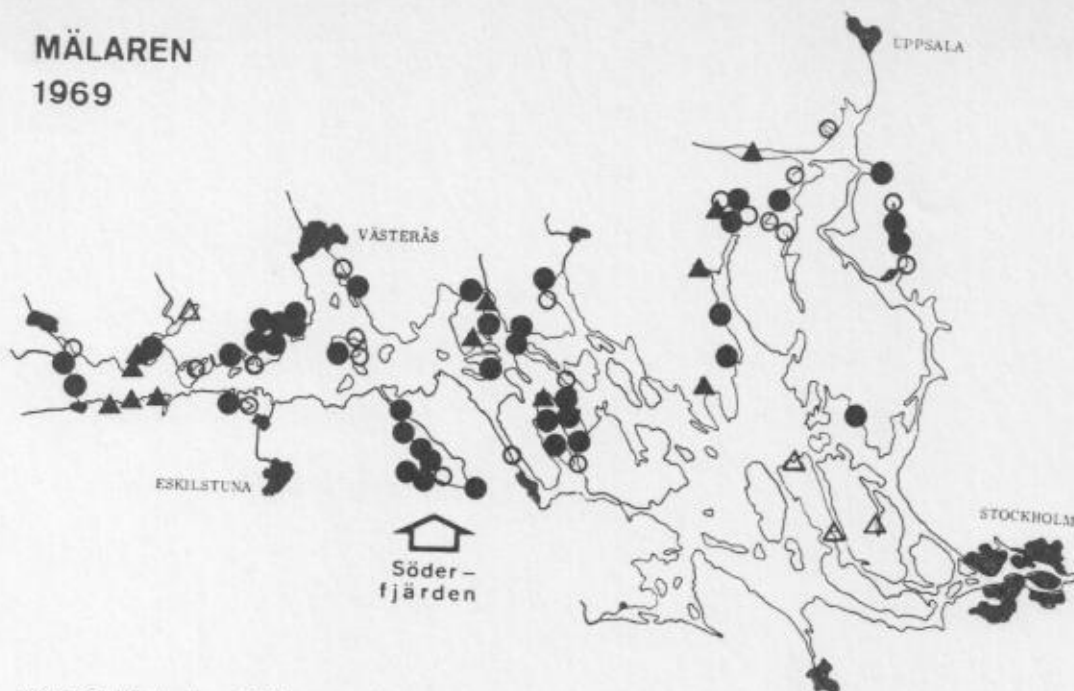
Landskap	Rapporterat max.-antal	Antal exemplar exkl. dubbelräkningar
Province	Number of reported males	Number of males excluding double counts
Skåne	7	6
Halland	—	—
Blekinge	—	—
Småland	—	—
Öland	2	1
Gotland	3	2
Bohuslän	—	—
Västergötland	5	4
Östergötland	47	42
Dalsland	—	—
Värmland	8	6
Närke	11	9
Sörmland	38 (22)	30 (18)
Västmanland	28 (26)	23 (22)
Uppland	40 (28)	27 (20)
Dalarna	—	—
Gästrikland	—	—
övriga Norrland	—	—
Summa Totals	189 (76)	150 (60)

omfatta ett område av en till flera kvadratmil, t.ex. Galten eller Ekoln eller Mäläröarna. Genom koncentration i tiden reducerades i viss mån dubbelräkningarna.

Den egna undersökningen gav totalt 55 hanar i Mälaren medan andra personer inrapporterade 63, således tämligen likvärdiga resultat. Sammanlagt hördes rördrom på 76 lokaler. Tätast besatta var vassarna i Galten, Askövik, Söderfjärden, Tynnelsöfjärden och kring Ängsö. I de norra delarna, Hjälstaviken och Ekoln, registrerades de flesta tillfälliga besökarna. På Mälarkartan, figur 2, har uppehållsplatserna för samtliga rördrommar inprickats. Med ledning av tillgängliga data har det verkliga antalet hanar i Mälaren 1969 beräknats till 60 varav 52 (= 86,7%) stationära. Normalt torde beståndet i Mälaren variera mellan 50 och 70 exemplar.

Lokaluppgifter för Mälaren finns angivna i appendix 1.

MÄLAREN 1969

Figur 2. Karta över Mälaren med 1969 års rördromlokaler. Fylld markering anger lokal för stationär ♂ (●) eller troligen stationär ♂ (▲). Öppen markering anger lokal för tillfällig ♂ (○) eller troligen tillfällig ♂ (△).

Localities for *Botaurus stellaris* in lake Mälaren in 1969. Filled symbol shows record of a stationary male (●) or a probably stationary male (▲). Open symbol shows record of a temporary male (○) or a probably temporary male (△).

Bra eller dåligt rördromår 1969?

Den sedan 1945 pågående årliga räkningen av rördromhanar i Söderfjärden i Mälaren fortsattes 1969. Under 25-årsperioden, som utförligt kommer att redovisas i annat sammanhang, har rördrom uppträtt i provytan varje år i varierande antal. Genomsnittet har varit sex hanar per år med maximalt tolv hanar 1953. Genom åren företagna stickprov har entydigt visat att förekomsten i Söderfjärden är representativ för Mälardalen och angränsande områden. Resultatet från 1969 i Söderfjärden har därför fått bli avgörande för svaret på frågan om 1969 var ett bra eller dåligt eller normalt rördromår i Sverige.

Ser man först på tendensen under de närmast föregående åren så finner man att en sakta återhämtning skett efter bottenåret 1963, som var en följd av den i Västeuropa för många fågelarter mycket svåra vintern 1962/63. År 1968 blev ett normalår i Söderfjärden, och sedan kom 1969 med sju stationära och

en tillfällig hane. Inventeringsåret 1969 bedöms därmed som normalt eller något över normalt. Att året inte var något direkt toppår, vilket Täckersiffran kunde ge anledning tro, framgår redan av att de flesta rördrommarna rapporterades från gamla säkra lokaler. Ett toppår uppträder rördrom på betydligt fler andra-rangslokaler än vad fallet var 1969.

Säsongens längd 1969

Rördrom brukar höras i Mellansverige omkring tre månader från början av april till början av juli, i undantagsfall från mitten av mars till mitten av juli. Under 1969 sågs enstaka fåglar redan under mars, men då islossningen blev sen förekom regelbunden lätesaktivitet först från mitten av april. I Söderfjärden, där islossning skedde 25-27 april, sågs den första rördrommen 5 april, svaga hostningar hördes 8 april och normala stötar från 15 april. Vid midsommartid hade de flesta hanarna tystnat igen, sista hostningen hördes

11 juli.
rördrom
först fr
inte me
och Mä
fåglar h

Häcknin
Sökande
inte vid
gama le
tera när
endast t
Stickprov
malt för
träder år
Det ei
normal t
vation av
dana reg
juni, vilk
också ial
med börj
(muntl.).

Beräkning
Ur det i
rialet kan
varit stati
mer eller
utom har
varifrån
erhållits fr
lokaler vi
ningen av
"hörda" rä
vistats på
viss. De ö
Med denn
= 130 har

Återstår
kringströva
fall har va
hanarnas i
eller hur n
som blivit
bredningsk
finns tillgä
lunda säker
de rörliga
lokaler va
tanke på or

11 juli. I rapporterna finns uppgifter om hörda rördrommar från 12 april men mera allmänt först från 15 april. Någon skillnad föreligger inte mellan olika delar av landet, t.ex. Skåne och Mälardalen. De flesta rapporterna avser fåglar hörda i maj och juni.

Häckning

Sökande efter häckningsbevis eftersträvades inte vid denna inventering. Genom sitt polygama levnadssätt och svårigheten att konstatera närvaro av honor kan beståndets storlek endast bedömas efter antalet tutande hanar. Stickprov har tidigare visat att häckning normalt förekommer på lokaler där hanar uppträder årsvisst och stationärt.

Det enda kända bofyndet 1969 gjordes i normal tid i Söderfjärden 18 juni efter observation av en provianteringsflygande hona. Sådana regelbundna provianteringsflygningar i juni, vilka alltid innebär bo med ungar, har också iakttagits vid Hallbosjön i Sörmland med början 9 juni enligt Folke Andersson (muntl.).

Beräkning av beståndets storlek

Ur det i appendix 2 redovisade rapportmaterialet kan direkt utläsas att rördrommar har varit stationära på 110 lokaler och uppträtt mer eller mindre tillfälligt på 39 andra. Dessutom har fåglar hörts på ytterligare 40 lokaler varifrån detaljuppgifter saknas eller rapport erhållits från endast en rapportör, som besökt lokalen vid endast ett tillfälle. Vid bedömningen av totalantalet har tjugo av dessa "hörda" räknats som stationära då de samtliga vistats på lokaler där arten tidigare varit årsvisst. De övriga har förts till gruppen tillfälliga. Med denna beräkningsmetod skulle $110 + 20 = 130$ hanar kunna betraktas som stationära.

Återstår sedan 59 lokaler, som besökts av kringströvande hanar. Då det endast i enstaka fall har varit möjligt att följa upp de enskilda hanarnas förflyttningar är det inte känt vilka eller hur många hanar i det flytande beståndet som blivit dubbelräknade. Med hjälp av utbredningskartan och de tidsangivelser som finns tillgängliga kan dock antalet med någorlunda säkerhet anges till 20. I genomsnitt skulle de rörliga hanarna då ha registrerats på tre lokaler vardera vilket inte är orimligt med tanke på ornitologaktiviteten.

Totalsumman skulle bli 130 stationära + 20 rörliga = 150 hanar. Ett stöd för riktigheten av dessa beräknade värden finner man om man jämför de stationära hanarnas andel, som här liksom i Mälaren är 86,7 procent med det kända värdet från Söderfjärden, som för 1969 var 87,5 procent (sju av åtta hanar).

Tillförlitlighet

Högst sannolikt har *mer än 75 procent* av de i Sverige 1969 uppträdande rördromhanarna rapporterats vilket är en mycket hög siffra för en inventering, som bygger på frivillig rapportering. Bedömningen grundar sig dels på den samlade erfarenhet av rördrommens förekomst, som författaren förvärvat jämsides med det mångåriga taxeringsarbetet i Söderfjärden, dels på utfallet av Mälartesten. Det uppnådda inventeringsresultatet 150 hanar bör ligga nära det verkliga antalet. Det finns i varje fall ingen grundad anledning misstänka att antalet varken 1969 eller något annat tidigare år under 1900-talet överstigit 200.

Tidigare inventeringar

Enligt fjärde upplagan av Förteckning över Sveriges fåglar (SOF 1958) hördes 120–130 hanar år 1953. Dessa siffror är hämtade ur ett stort material som insamlades under 1950-talet och som omfattar inte enbart 1953 utan hela perioden 1900–1955. Några direkta jämförelser skall inte göras förrän detta material i sin helhet publicerats, men som synes är skillnaden inte särskilt stor mellan de angivna (preliminära) siffrorna för 1953 och resultatet för 1969. Den är inte större än vad som ligger inom gränserna för normala årsvariationer hos rördrom.

Sammanfattning

En riksinventering av rördrom genomfördes i Sverige 1969. Totalt beräknas 150 tutande rördromhanar ha uppträtt i 44 sjöar i södra och mellersta Sverige. Huvudparten rapporterades från slättsjövassar i Mellansverige. Inga fynd gjordes norr om Uppsala. Listan över rördromrika sjöar toppades av Mälaren med 60 hanar följt av Tåkern med 29 hanar. Med ledning av 25 års rördromtaxering i Söderfjärden i Mälaren (1945–1969) bedömdes år 1969 som normalt eller som något över normalt för rördrommen i Sverige.

Figur 3. Unga rördrommar *Botaurus stellaris* i Mälaren. Augusti 1962. Foto: Lars Broberg.

Rapportörer

Ett stort tack riktas till nedanstående personer, vilka som enskilda eller som representanter för olika organisationer har bidragit med uppgifter, som möjliggjort det fina resultatet av 1969 års riksinventering av rördrom.

Ett särskilt tack för gott samarbete riktas till Anders Larsson, delansvarig för den parallellt utförda bruna kärrhökinventeringen.

Björn Ahlbom, Ingemar Ahlén, Sven Olov Ahlin, Bo Altstedt, Folke Andersson, Tore Andersson,

Lars Arvidsson, Gustaf Aulén, Hans Avelin, Olle Beckne, Lasse Berglund, Anders Bjärvall, Sven Blomqvist, Karl-Göran Bringer, Ulf T. Carlsson, Hans Cronert, Lennart Davidsson, Rolf Eklundh, Arne Eklöv, Christer Elderud, Anders Eriksson, Yngve Ericsson, Bertil Forsberg, Lars Frankenberg, Robert Franzén, Robert Gahnfelt, Nils Grahn, Bo Granberg, Thorwald Gustavsson, Tony Haglund, Ingmar Hansson, Kerstin Hansson, Olov Hartman, Ingegerd Hindolff-Söderberg, Jan-Ake Holmbring, Stig Högström, Hans-Erik Johansson, Kjell Johansson, Per-Gunnar Johnsson, Hans-Erik Karlsson, Kjell Karlsson, Leif Karlsson, Nils-Ger-

hard Karvi
Kumlin, A
Larsson, K
Lewenhaupt
Tholi Lund
sten Malmb
lander, Ch
Ragnar Nil
son, Mats O
Mats Peter,
Helge Rött
Kurt Smith
Per Olov
Svensson, I
Martin Tjer
Lennart Wa
terberg, Ka
Arne Zenk,
Peter Öhmai

Fondmedel
Ekonomiskt
riksinventer
skyddsfond.

Litteratur

Elderud, C. 1
Meddelande
(Stencil.)
von Essen, K.
och 1952. *Fa*
SOF. 1958. F.
Stockholm.
SOF. 1970. F.
Stockholm.
Gustavsson, L.
tioner. *Med*
s. 9. (Stencil)
Persson, T. 1
Meddelande
(Stencil.)

Summary:
Sweden in 1

The members
were asked t
bitterns *Bota*
Fig. 1 shows
in 1969. A to
in South and
great many b
and Tåkern (b
bitterns have
there were or

One part (c
has been und
(1945-1969),
normal or a
Sweden.

Författarens
S-152 00 Strä

hard Karvik, Leif Klinteroth, Kent Kristensen, Bo Kumlin, Anders Köling, Anders Larsson, Arne Larsson, Kent Larsson, Lars-Inge Larsson, Carl Lewenhaupt, Hans Lindström, Stig Lundblad, Tholi Lundqvist, Lena Lutteman-Dahlberg, Torsten Malmberg, Berne Martinsson, Marianne Molander, Christer Neideman, Aimon Niklasson, Ragnar Nilsson, Ingemar Nord, Kjell-Arne Olsson, Mats Olsson, Gösta Peper, Torsten Persson, Mats Peterz, Lennart Risberg, Bengt Rundqvist, Helge Röttorp, Leif Sandgren, Lennart Sellberg, Kurt Smith, Klas-Göran Ståhl, Irene Sundholm, Per Olov Swanberg, Sven-Eric Swanqvist, Leif Svensson, Roland Svensson, Astrid Söderberg, Martin Tjernberg, Tommy Tyrberg, Uno Unger, Lennart Wahlén, Sten Wahlström, Lennart Wetterberg, Karin Wickelberg, Torsten Wängmar, Arne Zenk, Stefan Zetterberg, Stig Zetterberg, Peter Öhman, Torgny Östgren.

Fondmedel

Ekonomiskt bidrag för genomförande av denna riksinventering har erhållits ur SOF:s fågel-skyddsfond.

Litteratur

- Elderud, C. 1969. Rördrominventeringen i Tåkern 1969. *Meddelande från Tåkerns Fältstation*, nr 5, s. 25-26. (Stencil.)
 von Essen, K. 1952. Fågelanteckningar från Götaland 1951 och 1952. *Fauna och Flora*, 47: 247.
 SOF. 1958. *Förteckning över Sveriges fåglar*. 4:e uppl. Stockholm.
 SOF. 1970. *Förteckning över Sveriges fåglar*. 6:e uppl. Stockholm.
 Gustavsson, L. & Näs, C. 1968. Några viktigare observationer. *Meddelande från Fågelstation Tännaren*, nr 2, s. 9. (Stencil.)
 Persson, T. 1970. Rördrominventeringen i Tåkern 1970. *Meddelande från Tåkerns Fältstation*, nr 6, s. 14-15. (Stencil.)

Summary: The bittern *Botaurus stellaris* in Sweden in 1969.

The members of the Swedish Ornithological Society were asked to report all observations of booming bitterns *Botaurus stellaris* made in the year 1969. Fig. 1 shows the distribution of bitterns reported in 1969. A total of 150 males was heard in 44 lakes in South and Central Sweden up to 59° 52' N. A great many bitterns were found in Mälaren (60 ♂♂) and Tåkern (29 ♂♂). Tåkern is the only lake where bitterns have increased markedly in recent years; there were only 7 ♂♂ in 1952-54.

One part of Mälaren (Söderfjärden; cf. Fig. 2) has been under continuous observation for 25 years (1945-1969). The results indicate that 1969 was normal or a little above normal for the bittern in Sweden.

Författarens adress: Domprostgränd 10, S-152 00 Strängnäs.

Appendix 1

Lista över lokaler i Mälaren varifrån rördrom har rapporterats hörd april-juli 1969. Negativ rapport = 0. S = stationär, T = tillfällig, H = hörd, LB = observerad av författaren.

Lokal		Rapp. max.- antal	LB max.- antal	Antal ♂		
				S	T	H
<i>Galten</i>						
Barkarövik	Vstm	1	1	1	—	—
Ståholm	Vstm	1	0	—	1	—
Aludden	Vstm	1	1	1	—	—
Skillingvik	Srm	—	1	—	—	1
Hagstavik	Srm	—	1	—	—	1
Säbyvik	Srm	—	1	—	—	1
Billingen	Vstm	1	3	1	—	2
<i>Freden</i>						
	Vstm	—	1	—	—	1
<i>Rytterne</i>						
Nyckelön	Vstm	1	0	—	1	—
Laxudden	Vstm	1	0	1	—	—
Björnösundet	Vstm	1	0	—	1	—
<i>Väsbyviken</i>						
	Srm	2	0	1	1	—
<i>Asköviken</i>						
	Vstm	5-6	6	6	—	—
<i>Ridö</i>						
	Vstm	2-3	1	1	2	—
<i>Hässlösundet</i>						
	Vstm	2	1	1	1	—
<i>Granfjärden</i>						
Harkie	Vstm	—	0	—	—	0
Frösåker	Vstm	—	0	—	—	0
Skepphusavik	Vstm	—	0	—	—	0
Rällingevik	Srm	—	0	—	—	0
<i>Söderfjärden</i>						
	Srm	6	8	7	1	—
<i>Strängnäs-fjärden</i>						
Husholmen	Srm	1	0	—	1	—
<i>Ängsö</i>						
Ängsösund	Vstm	1	1	1	—	—
N Björknäs	Vstm	—	1	—	—	1
Högsholm	Vstm	1	1	1	—	—
Grisfjärden	Vstm	—	1	—	—	1
Långholmen	Vstm	1	1	1	—	—
<i>Hjulstasundet</i>						
Brunnsholm	Upl	1	1	1	—	—
Tedarön	Upl	1	1	1	—	—
<i>Svinnegarnsviken</i>						
	Upl	2	2	1	1	—
<i>Tynnelsö-fjärden</i>						
Lundbyholme	Srm	0	0	—	—	0
Tynnelsö S	Srm	0	0	—	—	0
Tynnelsö gård	Srm	1	1	—	1	—
Välavik	Srm	1	1	1	—	—
Svalbona	Srm	1	1	1	—	—
Morrarö NE	Srm	1	1	1	—	—
Rokaudd	Srm	1	1	1	—	—
Hagbo	Srm	1	1	1	—	—
Lappen	Srm	1	1	—	—	1
Krissbosundet	Srm	—	1	—	1	—
<i>Flarn</i>						
Husby	Srm	0	0	—	—	0
Kyrkviken	Srm	—	0	—	—	0
<i>Gripsholmsviken</i>						
	Srm	0	—	—	—	0
<i>Bondkroken</i>						
	Srm	0	0	—	—	0
<i>Överenhörna</i>						
Hamnskär	Srm	0	0	—	—	0
<i>Ytterselö</i>						
Höladsskär	Srm	0	0	—	—	0
Näsbyviken	Srm	—	0	—	—	0
Hornbyviken	Srm	—	0	—	—	0
<i>Veckholmslandet</i>						
Ekaviken	Upl	—	0	—	—	0
Häkelbergsviken	Upl	—	1	—	—	1
Grystaviken	Upl	1	1	1	—	—

Fånö	Upl	1	1	1	—	—
Boviken	Upl	1	0	—	—	1
Hjälstaviken	Upl	5	2	2	2	1
<i>Eköln</i>						
Lärstaviken	Upl	1	1	—	—	1
Alstasjö	Upl	0	0	—	—	0
Dalbyviken	Upl	1	0	—	1	—
Kullaviken	Upl	1	1	1	—	—
Bålsundaviken	Upl	1	0	—	1	—
E Arnöbron	Upl	—	1	—	1	—
Turboviken	Upl	1	0	—	1	—
Skokloster	Upl	0	0	—	—	0
Kyrkviken	Upl	1	1	1	—	—
Bondkroken	Upl	0	0	—	—	0
Hätunaviken	Upl	0	0	—	—	0
Garnaviken	Upl	4	2	2	2	—
Steningeviken	Upl	0	0	—	—	0
<i>Tibbleviken</i>	Upl	—	0	—	—	0
<i>Brofjärden</i>						
Ångsholmen SE	Upl	1	1	1	—	—
Ångsholmen W	Upl	—	0	—	—	0
<i>Mälareöarna</i>						
Svartsjövik	Upl	1	0	—	—	1
Eldgarn	Upl	0	0	—	—	0
Menhamraviken	Upl	0	0	—	—	0
Fladen	Upl	1	?	—	—	1
Sandviken	Upl	1	1	—	—	1
Summa		63	55	40	20	16

Appendix 2

Lista över sjöar varifrån rödrom har rapporterats hörd april-juli 1969. Negativ rapport = 0. S = stationär, T = tillfällig, H = hörd.

Sjö	Antal rapporter	Antal ♂		
		S	T	H
SKÅNE				
Hammarsjön	4	1	1	—
Kranesjön	7	3	—	—
Svartasjö	1	—	—	1
Yddingen	1	—	—	1
HALLAND	Pos. rapporter saknas			
BLEKINGE	Pos. rapporter saknas			
SMALAND	Pos. rapporter saknas			
Eksjötrakten, 9 mil ²	1	—	—	0
ÖLAND				
Borge träsk	1	—	—	1
Hornsjön	1	—	—	1
GOTLAND				
Alnäsa träsk	1	—	—	1
Fardume träsk	2	—	—	1
Tingstade träsk	1	—	—	1
BOHUSLÄN	Pos. rapporter saknas			
VÄSTERGÖTLAND				
Hornborgasjön	2	2	—	—
Vänern	3	1	—	—
Dettern	2	1	1	—
Mariestad	2	1	1	—
ÖSTERGÖTLAND				
Boren	2	3	—	2
Glan	1	—	—	0
Lövstasjön	1	—	1	—
Norrbynsjön	2	—	1	—
Roxen	7	3	—	6
St. Runken	2	1	—	—
Svinsunds-fjärden	1	—	—	0
N. Teden	1	—	1	—
Täkern ¹	2	29	—	—
DALSÄN	Pos. rapporter saknas			

VÄRMLAND				
Acksjön	2	—	1	—
Vänern	—	—	—	—
Arnöfjord	1	1	—	—
Ekenäsaviken	2	1	—	—
Hummarövik	2	1	—	—
Knappsjön	1	—	1	—
Kilsviken	1	1	—	—
Ölmeviken	3	2	—	—
NÄRKE				
Hjälmar	1	—	—	—
Oset	1	2	—	—
Segersjö	1	—	—	1
Kvismaren	1	2	—	—
Lången	3	1	—	—
Sjömosjön	2	—	1	—
Tysslingen	2	3	—	—
Velandasjön	1	—	—	1
Vibysjön	1	—	—	0
SÖRMLAND				
Flättsjön	2	—	—	0
Hagbysjön	1	—	—	0
Hallbosjön	3	2	1	0
Hedenlundasjön	1	—	—	1
Hjälmar	1	—	—	—
Notholmen	2	—	1	—
Hollandsjön	2	—	1	—
Hörningssjön	1	—	—	0
Kalvsjön-Näsuhultasjön	1	—	—	0
Klemmingen	2	—	1	—
Kyrksjön-Jägern-Floden	1	—	—	0
Kärrlångan	1	—	—	0
Ludgosjön	3	1	—	—
Lundbysjön	1	—	—	0
Långhalsen	—	—	—	—
Dagöholm	2	1	—	—
Bergasjön	1	—	—	1
Ålsjönga	2	1	—	—
Blackstaviken	1	—	—	1
Örstaviken	1	—	—	1
Malm	1	—	—	0
Strand	1	—	—	0
Tista	1	—	—	1
Mälaren ²	—	13	5	4
Näsen	3	—	—	0
Norrången-Norrsjön	1	—	—	0
Norrtonasjön	1	—	—	0
Nyckelsjön	1	—	1	—
Närsjöfjärden	1	—	—	0
Nässjön	3	1	—	—
Runnviken	2	—	—	0
Skudern	1	—	—	0
Vingåker	1	—	—	0
Öknasjön	1	—	—	0
VÄSTMANLAND				
Finnåkersjön	1	—	—	0
Hjälmar	—	—	—	—
Fredshammarsviken	2	—	1	—
Hultasjön	1	—	1	—
Mälaren ²	—	15	6	5
Ångsjön	1	—	—	0
UPPLAND				
Ångarn	1	—	1	—
Bottenfjärden	1	—	—	1
Brosjön	9	1	1	—
Fysingen	4	1	1	—
Hosjön	1	—	—	0
Kornan	1	—	—	0
Kundbysjön	1	—	1	—
Mälaren ²	—	12	9	7
Skedviken	2	1	—	—
Syningen	1	—	—	1
Tämnaren	1	—	—	0
Vallentunasjön	5	2	—	—
Ösmaren	4	1	—	—
DALARNA	Pos. rapporter saknas			
NORRLAND	Pos. rapporter saknas			
Summa		110	39	40

¹ Siffran sannolikt något för låg. Tillfälliga ♂ ej räknade.

² Mälaren redovisas i appendix 1.

Bruna kärnh

Gunnar K. A. An

Under 1969 gjordes inventering av de sökningarna, vilken till syfte att fastställa status samt att liksom förelse med 1958 (1959). Inventeringarna ge viss information. Förutom det i uppropet utsändes upprop till rapport biologiska och orsak till enskilda personer.

Rapporttillströmning

Av de erhållna rapporterna önskvärd tydlighet stort intresse. Flera noggranna skildringar av förekomst sedan platserna, vilka i många prickskartor, var angivna risken för dubbelräkning utslutas. Av de 7 utgjorde inte mindre ställningar från rapporterna, vilket tyder på aktivt deltagande orsak förelse mellan 1958 (tabell 1) visar att senare tillfället var mer än 85 procent landskapen Öland, C och Uppland.

Av tabell 1 framgår rapporterade par förde lägre siffran anger dan i den högre siffran par utan säkra häckningar av enstaka exemplar.

I Skåne är det räknade par 1969 ungefärligt vilket skulle kunna ökat något i detta landskap och Dalsland uppvä